

Bro N 282
6

BEGAANBARE WEGEN
NAAR
ONTWAPENING EN VREDE

! WAT KAN
NEDERLAND DOEN ?

REDE UITGESPROKEN DOOR DR. K. STRIJD
OP HET DEMONSTRATIEF KONGRES VAN DE
PACIFISTISCH SOCIALISTISCHE PARTIJ
OP ZATERDAG 9 MEI 1964

Bij de voorbereiding van wat ik hier vanmiddag zeggen zal, hebben vooral twee publikaties de achtergrond gevormd.

Allereerst de uitvoerige nota van de minister van Buitenlandse Zaken, Mr. Luns, over: "Ontwapening, veiligheid, vrede" (maart 1964) '). En verder een groot artikel uit Het Vrije Volk van 27 april, getiteld: "Vijftienjarige NAVO - militair een succes, politiek onvolgroeid". In beide publikaties kunt U precies lezen hoe verreweg het grootste deel van het Nederlandse volk tegenover de NAVO staat.

De NAVO is niet zo-maar-óók een onderdeel van de Nederlandse buitenlandse politiek.

Het wordt - juist wanneer U de beide genoemde publikaties leest - hoe langer hoe duidelijker, dat de NAVO dé verlamme factor is in onze visie op de wereldproblemen en in het bepalen van onze houding daarin.

Alles wordt in Nederland acceptabel geacht - tot de remilitarisering van Duitsland toe met Nazi-generaals erbij -, wanneer men maar één formule kan uitspreken: "DIT MOET, WANT HET IS EEN KONSEKWENTIE VAN DE NAVO".

Dan kan alles!

Dan is alles geoorloofd!

Want de NAVO is IN-discutabel in de Nederlandse buitenlandse politiek.

Hier kan en mag niet over gepraat worden. Dit is het vaste en onwrikbare centrum. Van daaruit doe je alles met de mensen.

Het werd mij deze week, waarin wij 4 en 5 mei herdachten, weer eens op trieste wijze duidelijk, wat de toverformule "Dit moet, want het is een konsekwentie van de NAVO", voor beschamende en vernederende uitwerkingen heeft. In de buurt waar ik woon, staat, op de Apollolaan, een eenvoudig, zeer sprekend verzetsmonument. Er waren bij de herdenking der gevallen veel bloemen bijgelegd. Ik had die dag kinderen met tulpen zien lopen.

') zie hiervoor ook het P.S.P orgaan "Bevrijding" dd. 18-4-64

Zonder twijfel hebben zij de bloemen met iets van schroom er heen gebracht, "deze gevallen gaven hun leven" is hun door ouderen gezegd.

Maar één ding moeten wij niet vergeten: het is helemaal niet onmogelijk, dat de broers van deze kinderen nu salueren voor de moordenaars der gevallen!

Zie, dit heeft ons volk geleerd tegelijkertijd te doen: op 4 en 5 mei zeggen "gelukkig, die beroerde Duitsers zijn tenminste weg", en een politiek steunen, die hetzelfde slag Duitsers op bepaalde posten terug gebracht heeft en steeds weer terugbrengt.....

"Consequentie van de NAVO".....dan is alles mogelijk en acceptabel.

Dáárom, omdat de NAVO dé verlamme factor is, waardoor het ons onmogelijk is eigen fouten te zien en te korrigeren, waardoor het ons onmogelijk is nieuwe wegen te ontdekken en te gaan - dáárom hebben wij onze aandacht vanmiddag op de NAVO gericht.

NEDERLAND - nog gedweër in de NAVO

=====
Bovendien zijn er de laatste tijd weer nieuwe NAVO-punten bij gekomen, die speciaal ons land treffen. Allereerst: de NAVO wenst legering van meer Nederlandse troepen in Duitsland; tenminste één parate divisie. Minister De Jong heeft in zijn memorie van antwoord aan de Eerste Kamer meegedeeld, dat de regering formeel heeft verklaard bereid te zijn dit plan in overweging te nemen.

Tweede punt: er zal nu een proef worden genomen met een eerste NAVO-kernschip - het gaat hier dus om een oorlogsschip, onder bevel van de NAVO, dat met kernwapens zal worden uitgerust. Voor de bemanning zou elk NAVO-lid een contingent moeten leveren.

Voor deze proefneming was weinig animo bij de NAVO-leden. Maar Nederland dacht "Zorg dat je erbij bent". Nu, we zullen er wel "bij zijn" - in de dubbele betekenis van het woord.

België was voorzichtiger. De Duitse Bondsrepubliek vond het plan prachtig; men kan zich zo al een beetje trainen in het omgaan met kernwapens.

Wie spreekt in Nederland nog over deze zaken?

Ik was blij in het "Haarlems Dagblad" van 1 mei 1964 een kritisch artikel te lezen, dat eindigde met de hoop uit te spreken "dat de Kamers deze keer het kabinet niet zullen volgen en het betreffende krediet zullen weigeren goed te keuren".

Maar verder maken zovelen er zich niet druk over.

Wij zitten in het schuitje van de NAVO, dat zegt alles! Dan doen wij alles! Wij worden steeds gedweeër in de NAVO.

Zo maken wij ons ongeschikt voor een werkelijk konstruktieve politiek. Wij gaan leven van de re-aktie; aan aktie komen wij niet toe. Terwijl Nederland, juist als klein land, een stimulerende kracht zou moeten en kunnen zijn in de Verenigde Naties in al zijn aktiviteiten.

WAT KAN NEDERLAND DOEN ?

=====>=====

Ik geloof, dat het aankomt op vijf punten.

1. Duitsland

Twee aspekten wil ik hier accentueren.

Er gaan tegenwoordig nogal wat mensen naar Berlijn.

Men ziet dan de muur. Men hoort vele en afschuwelijke verhalen, vooral van menselijk leed en van gewetensnood en men komt diep onder de indruk in Holland terug. Ook al zijn in de regel de verhalen wel w'ár - toch spreekt men, ongewild, hoogstens een halve waarheid uit. Ik stel daarbij voorop, dat ook ik de situatie in de DDR in menig opzicht afschuwelijk vind. Wanneer ik de DDR-Revue zie, waarin alles wordt voorgesteld alsof er volmaakte toestanden in de DDR heersen, dan vind ik dat een weerzinwekkende aangelegenheid - een voorbeeld van opgepoetste tyrannie. En toch spreek ik op die manier maar hoogstens een halve waarheid uit. De vraag moet immers gesteld worden: "Waarom houdt Sovjet Rusland de

DDR in een zo harde greep vast?" Het antwoord moet luiden: omdat de NAVO-wereld, en citeer ik uit de nota van Minister Luns, als enige juiste oplossing voor deze kwestie (bedoeld wordt het Duitse vraagstuk) ziet: "een hereniging van Duitsland door middel van vrije verkiezingen". Men kan dan in de DDR kiezen "voor aansluiting bij de NAVO of bij het Warschaupact, dan wel voor een neutrale koers".

Maar iedereen weet natuurlijk, dat in dit geval de DDR voor de NAVO zal kiezen.

Dan krijgt Rusland een zwaar bewapende vijand aan z'n westgrens - een vijand die in de tweede wereldoorlog in Rusland onvoorstelbare verwoestingen heeft aangericht. Welke staat zou een dergelijk risico willen lopen?

De Amerikaanse president Johnson heeft de Westduitse bondskanselier Erhard, bij diens laatste bezoek aan de Verenigde Staten, in een eerlijk ogenblik gezegd: "Verplaatst U zich eens in de situatie van de Russen. Probeer U toch hun gevoelens te begrijpen. De Russen maken zich zorg over de Duitsers en dat is begrijpelijk. De Russen zijn bang".

Als de hoogste politieke wijsheid van de NAVO de ir-reële eis blijft van "vrije verkiezingen", dan komt er geen oplossing voor het probleem Duitsland. Dan blijft dit explosieve centrum bestaan. Dan is er geen kans op disengagement.

Daarom moeten wij aan alle verontwaardiging die men ten aanzien van de situatie in de DDR toont, nog toevoegen: iedereen die de NAVO steunt, b.v. door politieke partijen te begunstigen die vóór de NAVO zijn, staat mede schuldig, indirect (of misschien wel direkt) aan de ellende die velen in de DDR ondergaan.

Verder moeten we niet vergeten, dat indertijd aan de West Duitsers door Amerika de wapens in de handen zijn gedrukt.

De overgrote meerderheid wilde niets van herbewapening weten. De remilitarisatie is West Duitsland opgedrongen.

Toen deze gebeurtenissen zich afspeelden hebben velen (en heus niet alleen communisten!) gezegd: men moet vrije verkiezingen over deze zaak houden - de West-Duitse bevolking moet zich hierover kunnen uitspreken. Maar - dezelfde mensen die nu zo hard roepen om "vrije verkiezingen" in de DDR, hebben toen op alle mogelijke manieren geprobeerd de vrije meningsuiting in West-Duitsland te onderdrukken. Dit geeft het spreken thans, over "vrije verkiezingen" een naar aspekt van huichelachtigheid.

Nu zitten wij, door de remilitarisering en al wat daar noodgedwongen op volgen moest (hoe vaak is het in die jaren niet gezegd!), in een slop.

Nederland zal zich uit de NAVO moeten losmaken. Dan kan de verlamming wijken. Dan zal het in de V.N. steeds weer, taktisch en beslist, voor disengagement pleiten en wegen wijzen die tot een oplossing van het Duitse vraagstuk leiden.

2. China

In de 15 jaar dat de NAVO bestaat is China een enorme machtsfaktor geworden. En het staat nog maar aan het begin van zijn ontwikkeling.

Moet een land met 700 miljoen inwoners het lidmaatschap van de Verenigde Naties onthouden blijven?

Hoe moet het straks gaan als China een atoommacht is geworden? Wanneer we nu al aan de gedachte van een mogelijke strijd, samen met Rusland, tegen China?

Het is een uitermate beschamende zaak, dat uitgerekend de Gaulle, uit Franse grandeur-concepties en overwegingen die wel veel met zijn Afrikapolitiek te maken hebben, deed wat het Westen uit andere, konstruktieve overwegingen had moeten doen.

De NAVO bindt ons provincialistische oogkleppen aan. Wij zien niet verder dan het West-europese grondgebied. Nederland, uit de binding aan de NAVO uitgetreden, zal de positie van China in de V.N. aan de orde moeten stellen. Aan de coëxistentie met Rusland zijn wij nu wel zowat gewend - nu is de coëxistentie met China aan de orde.

3. Cuba

Aan de ontstaansgeschiedenis van de gespannen en gevaarlijke situatie op Cuba heeft de P.S.P. geregeld aandacht gegeven. Daar gaan we hier nu niet verder op in.

Chroesjtsjcw heeft de bases uit Cuba doen verwijderen. Maar Cuba als springplank voor het communisme in Latijns Amerika is gebleven.

Amerika's antwoord heeft geen enkel opbouwend aspekt. Er wordt een ekoncmische worgingspolitiek gevoerd (de term is van Dr. Constandse). Met welke vooruit-zichten ?

De Londense "New Statesman" schreef op 1 mei boven het hoofdartikel "Stormsignalen in Latijns Amerika".

De Amerikaanse verkenningsvluchten boven Cuba gaan door. De VARA nieuwscommentator Meijer Sluyzer en een Parool-schrijver vinden het een parmantige zaak. Men stapt er vrij onbewogen overheen, dat hier internatic-nale rechtsregels geschonden worden door de Verenigde Staten; men zegt; De Amerikanen kunnen zich er toch niet voor de tweede maal ertussen laten nemen.... dat kan iedereen begrijpen.

Het zwart-wit denken wordt in NAVO verband in stand gehouden, gecultiveerd. Daardoor kan Nederland niets bijdragen tot het doen ontstaan van enige ontspanning. En dat zou toch op z'n minst onze taak moeten zijn. Zeker waar het om Cuba gaat.

4. Wereldrechtsorde en ontwapening

In deze tijd, waarin ook de V.N. in een crisis verke-
ren, komt de behoefte aan een wereldrechtsorde hoe
langer hoe duidelijker aan de dag. Nodig is een orga-
nisatie van de volken, die een atoomoorlog verhindert
en die de jonge volken tot hun recht doet komen.

Ontwapening blijkt een reële noodzaak te zijn.

Door de Pugwash-gelberden zijn al veel voorstellen
gedaan - door hen zijn wegen gewezen, die met een zo
klein mogelijk gehouden risico naar een begin van ont-
wapening kunnen vöeren. Maar niemand durft de wegen in
te gaan - het wantrouwen en de vrees zijn te groot.

Nederland zal op het gebied van de ontwapening een zelfstandige stap moeten doen, in het belang van een komende wereldrechtsorde.

Niet de NAVO, maar de Verenigde Naties zal de ruimte moeten zijn waarin we ons bewegen.

5. Strijd voor een menswaardig bestaan

Nederland zal er de nadruk op moeten leggen, dat niet door Amerika (en het Westblok) apart en door Rusland (en het Oostblok) apart, maar dat door hen samen de strijd moet worden aangeboden tegen honger, ziekte en analfabetisme. Dit plan voor een gezamenlijke actie is al jaren geleden gedaan door de bekende Nederlandse econoom prof. Tinbergen.

Ook zullen wij ons los moeten maken van het tweepolige wereldbeeld. De zogenaamde niet-verbonden landen blijken telkens weer een konstruktieve kracht te vormen, die in bepaalde dreigende en vastgelopen situaties een zekere ontspanning bewerkt.

HET MOET ONDER DE MENSEN KOMEN.

=====

Nederland heeft nog wel een taak in de wereld.

Als wij ons maar niet laten verlammen door de binding aan de NAVO.

Daar moeten we uit!

Dan kunnen we verder!

Of beter: wij moeten zien, dat we verder moeten - dan gaan we er vanzelf uit.

Is dit een hopeloze zaak. Is dit onbegonnen werk?

Wie de nota van minister Luns leest, zal zeggen: ja.

Wie het artikel uit Het Vrije Volk leest zal moeilijk tot een andere konklusie kunnen komen.

Ik wil hier met nadruk zeggen, dat ik er niet aan denk alleen een bepaalde minister voor de hele gang van zaken aansprakelijk te stellen.

Dat is unfair en onzakelijk.

De KIEZERS zijn in hoge mate mede-verantwoordelijk.
Maar - weten de kiezers wat zij doen als ze stemmen?
Overzien zij de konsekwenties van hun keuze?
Weten zij, dat zij via alle "grote" partijen (om die
nu alleen maar te noemen)

vóór de NAVO,
vóór de kernwapens
en vóór alles wat daarmee samenhangt stemmen?

Ik zei: het is een onbegonnen werk.
Daarmee bedoel ik ook: het is een werk, waaraan door
velen nog niet begonnen is.
Het is de taak van de P.S.P. de ogen te openen voer
de vijf hier genoemde punten.

Het is - om het nu duidelijk en persoonlijk te zeggen -
het is onze taak onze medeburgers erop te wijzen WAT
DE KONSEKWENTIES ZIJN VAN HUN STEMMEN OP- EN STEUNEN
VAN BEPAALDE PARTIJEN.

Het is onze taak erop te wijzen, dat er een wet is
waarop men zich beroepen kan, wanneer men gewetens-
bezwaren heeft tegen de militaire dienst.

Het is onze taak, duidelijk te zeggen, met beslist-
heid en takt, dat er KONKRETE WEGEN ZIJN, die niet
vroeg of laat in chaos eindigen.

Deze wegen moeten bekend worden, bij de OUDEREN, bij
de JONGEREN, het moet onder de mensen komen, want
het gaat om een zaak van leven en dood !